

Spanade bättre

En byråchef vid FRA med smak för vin, kvinnor och sång.

Var han den sovjetiske agenten som Säpo aldrig lyckades avslöja?

I en ny bok pekas mannen ut som den mytiske "Mr X" – den livstidsdömde spionen Stig Wennerströms hemlige medhjälpare.

Ni kanske tänker att författaren Anders Jallai är ytterligare en av alla dessa jobbiga konspiratoriska privatspanare.

Och det kanske han är, men han är samtidigt mannen som lyckades hitta den sovjetiska ubåten S7 som sänktes på svenskt vatten under andra världskriget.

Han har även lokaliserat DC-3:an och Catalinan, de två svenska flygplan som sköts ner av Sovjet inom loppet av några dagar 1952.

I sin bok "Spionen på FRA" hävdar Jallai att han listat ut vem Stig Wennerströms hemlige medhjälpare var.

Bakgrunden i korthet:

Wennerström, överste i flygvapnet, dömdes 1964 till livstids straffarbete för landsförräderi sedan han mellan 1948 och 1963 spionerat för Sovjets räkning.

Anders Jallai: Jag vet vem som hjälpte spionen Stig Wennerström

Mycket talade för att det var Wennerström som gav Sovjet information om att DC-3:an ägnade sig åt signalspaning över Baltikum, varefter planet sköts ner.

Arbetade inom försvaret

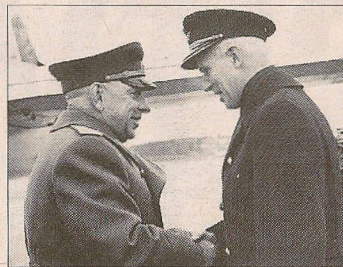
Överstens hushållerska berättade i förhör om en man som ibland kom på besök i hemmet, en man som antogs vara spionens medhjälpare.

Men trots en betydande arbetsinsats lyckades Säpo aldrig avslöja "Mr X", som rimligen satt på en viktig post inom försvaret.

– Det var sedan vi hittat DC-3:an som jag började intressera mig för Wennerström och Mr X, säger Jallai.

Författaren fick ett antal olika tips om vem medhjälparen kunde vara och han sökte upp dem en efter en.

Däribland en äldre man som bodde ensam i en stuga i Mellansverige och som hade en avancerad kortvägsutrustning.

Wennerström (till höger) med sin sovjetiske kontakt. Foto: ARKIV

Säpo misstänkte att medhjälparen var expert på kortvägskommunikation och skötte radiokontakterna med Moskva eftersom Wennerström själv var hopplös på teknik.

– Jag kände direkt att det här kunde vara rätt person, säger Jallai.

Enligt författaren erkände mannen efter ett antal besök att han var Mr X.

Kom över information

Mannen var i många år byråchef vid FRA, Försvarets radioanstalt. Han arbetade på en

avdelning som sammanställde signalspaningsmaterial och utländsk underrättelseinformation.

Han ska första gången ha kommit i kontakt med Wennerström då de båda jobbade på samma flygflottilj på 1950-talet.

Några år senare fick Mr X jobb som sambandsman mellan försvaret och FRA och kom på så sätt över en hel del information om vad väst visste om Sovjet, material som han ska ha överlämnat till Wennerström.

– Samarbetet ska ha fortsatt till december 1961, då Wennerström till slut skaffade sig egen radioutrustning.

Beskrivs som dubbelnatur

Mr X namnges inte i boken, en roman som blandar sanning med fiktion.

– Jag vill inte avslöja hans identitet, bland annat med hänsyn till anhöriga, säger Jallai.

Enligt andra källor var mannen en dubbelnatur som dels var

ett kroglejon i Stockholm med den ena kvinnan efter den andra, dels levde ensam och stillsamt i sin hemstad.

– Han berättade att han spionerade för Sovjet av ideologiska skäl, att vårt försvar närmade sig Nato för mycket. Det hade börjat oskyldigt, men sedan var han fast.

Mannen ska ha förhörts flera gånger efter det att Wennerström gripits, och var rädd för att bli avslöjad.

Det är förenat med vissa svårigheter att kontrollera de nya uppgifterna. Mannen dog för två år sedan, nära 90 år gammal. De flesta som var med under denna tid är döda.

– Jag har läst boken och anser att slutsatserna där bär sannolikhetens prägel. Vi la ner mycket arbete på att hitta medhjälparen, men lyckades inte, säger Olof Frånstedt, som på 1960-talet var operativ chef på Säpo.

Den utpekade mannens son säger till Aftonbladet att han inte vet om uppgifterna stämmer eller inte.

Oisín Cantwell
oisin.cantwell@aftonbladet.se

än Säpo

PEKAR UT FRA-CHEF

Anders Jallai hävdar i en ny bok att han lyckades hitta Wennerströms hemlige medhjälpare, agenten "Mr X". Mannen namnges inte, men jobbade i många år som byråchef vid Försvarets radioanstalt.

Foto: GUSTAV GRÄLL

